

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: piątek, 24, marzec 2017 16:40

Sylwia Cyrankiewicz-Gortyńska

Odłony: 925

Najwyższa Izba Kontroli oceniła działania organów administracji publicznej na rzecz prawidłowego zagospodarowania odpadów. Nieprawidłowości stwierdziła na wszystkich szczeblach funkcjonowania systemu gospodarki odpadami.

Zarządy województw z opóźnieniem aktualizowały wojewódzkie plany gospodarki odpadami, zarówno w 2012 r., jak i w 2016 r., a organy wykonawcze gmin nie zawsze dostosowywały do tych planów regulaminy utrzymania czystości i porządku w gminach.

Opóźnienie aktualizacji planów w 2012 r. spowodowało opóźnienia we wdrażaniu nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach. Opóźnienie aktualizacji planów w 2016 r., spowodowane zostało późnym uchwaleniem Krajowego planu gospodarki odpadami 2022.

W ocenie NIK opóźnienia w planowaniu gospodarowania odpadami stwarzają zagrożenie dla realizacji warunków ex-ante dla przyszłej perspektywy finansowej UE, według których zaktualizowane wojewódzkie plany gospodarki odpadami wraz z planami inwestycyjnymi powinny być zostać przekazane Komisji Europejskiej do końca 2016 r.

Sejmiki województw uchwałami w sprawie wykonania wojewódzkich planów gospodarki odpadami i kolejnymi zmianami tych uchwał nadawały status regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych coraz to nowym instalacjom. W okresie 2013–2015 liczba regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, wskazanych w kolejno zmienianych uchwałach sejmików województw w sprawie wykonania planu gospodarki odpadami, wzrosła z 73 do 298. W efekcie na terenie trzech województw moce przerobowe instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych wielokrotnie przekroczyły ilość wytworzonych odpadów: w 2013 r. trzykrotnie, a w 2016 r. już sześciokrotnie. W ocenie NIK jest to nieuzasadniony trend, który może stwarzać zagrożenie dla zapewnienia odpowiedniej wielkości strumienia odpadów wymaganego do funkcjonowania instalacji.

W pięciu województwach w 2014 r. znaczna liczba gmin nie osiągnęła wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów oraz ograniczenia masy odpadów biodegradowalnych przekazywanych do składowania. W ocenie NIK zagraża to wypełnieniu przez Polskę celów w gospodarce odpadami komunalnymi określonych na 2020 r. i pozyskaniu środków pomocowych z funduszy UE w kolejnej perspektywie finansowej.

W ocenie NIK nadzór marszałków województw i wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska nad podmiotami prowadzącymi regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w zakresie przestrzegania decyzji administracyjnych i przepisów prawa o odpadach był niedostateczny. W czterech z sześciu skontrolowanych podmiotów prowadzących takie instalacje stwierdzono nieprawidłowości obejmujące brak wymaganego pozwolenia zintegrowanego lub zezwolenia marszałka województwa na przetwarzanie odpadów komunalnych, przyjmowanie do przetwarzania odpadów w rodzaju lub ilościach niezgodnych z warunkami powyższych decyzji albo spoza regionu gospodarki odpadami komunalnymi, nielegalne magazynowanie na składowisku odpadów ulegających biodegradacji, nierzetelne prowadzenie ewidencji odpadów.

NIK wskazuje, że brak skutecznego nadzoru nad prowadzącymi regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych stwarzał ryzyko nielegalnego pozbywania się odpadów i zanieczyszczenia środowiska. Skutkowało to też nierzetelnymi informacjami dla gmin składanymi przez prowadzących instalacje.

Nowe przepisy wprowadziły kaloryczność odpadów (do 6 MJ/kg suchej masy) jako kryterium dopuszczenia ich do składowania. Rozwiązanie to w założeniu ma pozwolić ograniczyć masę składowanych odpadów o te, które mogą być np. przekształcane termicznie z odzyskiem energii. Jednocześnie NIK przypomina jednak ustalenia kontroli w dwóch podmiotach prowadzących instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, w których stwierdzono trudności z zagospodarowaniem odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania (tzw. frakcji kalorycznej). W efekcie, odpady po mechaniczno-biologicznym przetworzeniu były magazynowane. NIK przestrzega, że: *brak wskazania sposobu postępowania z tego typu odpadami, skutkuje rosnącą masą, magazynowaną na terenie instalacji. To z kolei może prowadzić do aktywizacji szarej strefy i nielegalnego pozbywania się lub nawet podpalania zmagazynowanych odpadów celem ograniczenia ich objętości i kosztów prowadzenia instalacji.*

Nierzetelnie i nieterminowo opracowywano sprawozdania i informacje z realizacji zadań dotyczących gospodarowania odpadami. W efekcie w żadnym roku w okresie objętym kontrolą (23 stycznia 2013 r. do 31 marca 2016 r.) organy administracji publicznej nie dysponowały wiarygodną informacją o gospodarowaniu odpadami na terenie gmin, województw i kraju. Podmioty prowadzące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych nie przekazywały organom wykonawczym gmin informacji o odpadach przyjętych do przetworzenia, przekazywały informacje nierzetelne lub z opóźnieniem. Z kolei organy wykonawcze gmin z opóźnieniem składały marszałkom województw i wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska roczne sprawozdania z realizacji zadań w tej materii. Weryfikacja sprawozdań zajmowała od dwóch do 11 miesięcy, co w niektórych przypadkach spowodowało wydłużenie procesu przygotowywania sprawozdań do dwóch lat.

Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami - elektroniczny system przekazu m.in. informacji objętych powyższymi sprawozdaniami - w listopadzie 2016 r. była w początkowej fazie przygotowań. NIK wskazuje, że pomimo przesunięcia o dwa lata daty utworzenia Bazy (do dnia 24 stycznia 2018 r.) nawet ten termin może nie zostać dotrzymany. Obecnie prowadzone są centralna i wojewódzkie bazy danych, funkcjonujące na podstawie przepisów dotychczasowych, jednak kontrola NIK wykazała, że nie spełniają one wymagań dla potrzeb monitorowania rynku odpadami komunalnymi.

Inspekcja Ochrony Środowiska kontrolowała przestrzeganie przez gminy przepisów prawa o gospodarowaniu odpadami, obejmując kontrolami tylko 10 proc. gmin rocznie, co w ocenie NIK było dalece niewystarczające.

Zalecenia dla ministra środowiska...

Dla poprawy funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w celu uzyskania w 2020 r. wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, poza realizacją wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych w ocenie NIK niezbędne jest podjęcie działań przez ministra środowiska w celu:

1. wprowadzenia zmian w obowiązujących przepisach prawa dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi, w zakresie:
  - o wyłączenia wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska z procedury weryfikacji rocznych sprawozdań gmin z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, w celu uproszczenia i skrócenia tego procesu;

- zobowiązania marszałków województw do zamieszczania w sprawozdaniach z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, informacji o osiągniętych w województwie poziomach recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych oraz ograniczeniu poziomu masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania;
  - dokonania zmiany rozporządzenia z 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów; w zakresie ustalenia wymogu ważenia i ewidencjonowania masy odpadów komunalnych, odebranych, przekazanych i przyjętych w Mg, z dokładnością do drugiego miejsca po przecinku;
2. rozważenia wydania rozporządzenia w sprawie prowadzenia procesu przetwarzania odpadów w instalacji MBP;
  3. uregulowania sposobu postępowania z odpadami powstającymi po procesie przetwarzania odpadów komunalnych w instalacji MBP, w celu stworzenia warunków dla innego niż składowanie zagospodarowania części tych odpadów o ciepłe spalania powyżej 6 MJ/kg s.m.;
  4. zapewnienia terminowego utworzenia Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, w celu ułatwienia nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi;
  5. przyspieszenia opiniowania projektów aktualizacji wojewódzkich planów gospodarki odpadami i uzgadniania załączonych do nich projektów planów inwestycyjnych.

... i dla marszałków województw

Ponadto NIK zwróciła się do marszałków województw o spowodowanie dokonania przez zarządy województw weryfikacji wojewódzkich planów gospodarki odpadami pod kątem zapotrzebowania na moce przerobowe regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w odniesieniu do ilości odpadów komunalnych odbieranych i zbieranych w wyznaczonych regionach gospodarki odpadami komunalnymi.

W ocenie NIK ważne jest także, aby organy wykonawcze gmin egzekwowały od podmiotów odbierających odpady komunalne w gminie oraz od prowadzących instalacje do przetwarzania tych odpadów, rzetelne i terminowe składanie sprawozdań o odebranych odpadach i informacji o odpadach przekazanych przez gminy; a także określały w umowach zawieranych z prowadzącymi instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, częstotliwości przywozu, ilości i rodzajów odpadów komunalnych przyjmowanych do przetworzenia w instalacji.

Istotne jest ponadto, aby wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska egzekwowali nałożone kary pieniężne za nieprzestrzeganie przepisów o odpadach i wydanych warunków decyzji administracyjnych.

Z raportem można zapoznać się [tutaj](#).